הכל חייבין פרק ראשון חגיגה ו.

מסורת הש"ס

(א) פ"א אכי, כ) (כן נקיט וכן איתא בפסחים קיט.), ג) (ויומא ה:), ד) סוטה לו: זבחים קטו:, ס) (לא היה לו פעלי ואמ"כ בשבת כג"ל לגני' וע"ש), ו) (שמות כד), ז) ל"ל ככב, ח) (וע"ע מוספות כ"ב קסו: ד"ה רבנגדמי, ע) (ריטב זה סיים קודם ד"ה ישנה).

תורה אור השלם

1. וְהָעֵדָה לֹא עָלְתָה כִּי אָמְרָה לְאִישָׁהּ עַד יִגְמֹל הַנַּעַר וְהֲבִאֹתִיו וְנִרְאָה אֶת פְּנֵי יְיָ וְיָשַׁב שָׁם עַד עוֹלָם: שמואל א א כב
2. וַיִּשְׁלַח אֶת נַעֲרֵי בְנֵי יִשְׂרָאֵל וַיַּעֲלוּ עֹלֹת וַיִּזְבְּחוּ זְבָחִים שְׁלָמִים לַיְיָ פָּרִים: שמות כד ה

גליון הש"ס

גמרא עולה שהקריבו ישראל במדבר עולת תמיד הואי. עיין יומא דף לו ע"א תוספות ד"ה העולה: תד"ה הראיה בו' ומרדכני היא. עי' קדושין יז ע"א תד"ה ונלע:

מוסף רש"י

עולה שהקריבו ישראל במדבר. דכתיב (שמות כד) ויעלו עולות (ובמות ה:). כללות נאמרו בסיני. נכתם נאמרה תורה בסיני ולא נתפרשה לו, כגון בסיני נאמר (שמות כ) וחצתת עליו את עולותיך ואת שלמיך, ולא פירש מתן דמיס פילד הקטרת איזורים והפסטו ומתות וכלל של עולה ונספר ויקרא נאהל מועד פירשה (סופה לז: ובעי"ז זבחים קסו:).

רבינו חננאל

בה"א כל שאינו יכול לאחוז בידו של אביו ולעלות מירושלים להר הבית שנאמר שלש רגלים. ממקום מושבותיהם מי הביא הקטנים ופרקינן ממקומם שהיחה אמן חייבת לעלות ולשמוח הביאתו אמו מיכן ואילך שאינה חייבת בראייה משליחתו לאביו ומקשה לב"ש דאמרינן אם יכול לרכוב על כתיפיו של אביו ולעלות חייב. והא שמואל דיכול לרכוב הוה וכתיב וחנה לא עלתה כי אמרה לאישה עד יגמל הנער והביאותיו ונראה את פני ה' וישב שם עד עולם. ודחי ב"ש ולטעמיך חנה גופה אמאי לא עלתה מי לא מיחייבא בשמחה חנה מפנקותא יתירתא חזות כשמואל (והשתא) [והחשתא] משום חולשא דאורחא משום הכי חנה נמי פטורה דאמר לא חולין ומשמשיהן פטורין מן הראיה. בני ר"ש בר אבא קטן חגר שיכול להתפשט

עד הכא מאן אתייה אמר ליה אביי עד הכא (ה) אדמיחייבא אימיה בשמחה אייתיתיה אימיה מכאן ואילך אם יכול לעלות ולאחוז בידו של אביו מירושלים להר הבית חייב ואי לא פטור השיב רבי תחת בית הלל לדברי בית שמאי וחנה לא עלתה כי אמרה לאישה עד יגמל הנער והביאותיו והא שמואל דיכול לרכוב על כתיפו של אביו הוה א"ל (ו) אבוה ולטעמיך תיקשי לך חנה גופה מי לא מיחייבא בשמחה אלא חנה מפנקותא יתירתא חזייא ביה בשמואל וחשא ביה בשמואל לחולשא דאורחא בעי רבי שמעון (ז) קטן חיגר לדברי בית שמאי וסומא לדברי שניהם מהו היכי דמי אילימא בחיגר שאינו יכול להתפשט וסומא שאינו יכול להתפתח השתא גדול פטור קטן מיבעיא לא צריכא בחיגר שיכול להתפשט וסומא שיכול להתפתח מאי אמר אביי (ח) כל היכא דגדול מיחייב מדאורייתא קטן נמי מחנכינן ליה מדרבנן כל היכא דגדול פטור מדאורייתא מדרבנן (ט) קטן נמי פטור: ב"ש אומרים הראייה שתי כסף כו': ת"ר בית שמאי אומרים הראייה שתי כסף והחגיגה מעה כסף שהראייה עולה כולה לגבוה מה שאין כן בחגיגה ועוד מצינו בעצרת שריבה בהן הכתוב בעולות יותר מבשלמים ובית הלל אומרים הראייה מעה כסף וחגיגה שתי כסף שחגיגה ישנה לפני הדיבור מה שאין כן בראייה ועוד מצינו בנשיאים שריבה בהן הכתוב בשלמים יותר מבעולות ובית הלל מאי טעמא לא אמרי כבית שמאי דקא אמרת ראייה עדיפא דעולה כולה לגבוה אדרבה חגיגה עדיפא דאית בה שתי אכילות ודקא אמרת נילף מעצרת דנין קרבן יחיד מקרבן יחיד ואין דנין קרבן יחיד מקרבן צבור ובית שמאי מ"ט לא אמרי כבית הלל דקאמרת חגיגה עדיפא דישנה לפני הדיבור ראייה נמי ישנה לפני הדיבור ודקאמרת נילף מנשיאים דנין דבר הנוהג לדורות מדבר הנוהג ואין דנין דבר הנוהג לדורות מדבר שאינו נוהג לדורות ובית הלל מאי שנא חגיגה דישנה לפני הדיבור דכתיב (ז) וזבחו זבחים שלמים ראייה נמי הכתיב (ז) ויעלו עולות קסברי בית הלל (ז) עולה שהקריבו ישראל במדבר עולת תמיד הואי ובית שמאי סברי עולה שהקריבו ישראל במדבר עולת ראייה הואי אמר אביי בית שמאי (ג) ורבי אלעזר ור' ישמעאל כולהו סבירא להו עולה שהקריבו ישראל במדבר עולת ראייה הואי ובית הלל ורבי עקיבא ור' יוסי הגלילי כולהו סבירא להו עולה שהקריבו ישראל במדבר עולת תמיד הואי בית שמאי הא דאמרן ר' ישמעאל (ד) דתניא ר' ישמעאל אומר כללות נאמרו בסיני ופרטות

עד הכא מאן אתייה אמר ליה אביי עד הכא (ה) אדמיחייבא אימיה בשמחה אייתיתיה אימיה מכאן ואילך אם יכול לעלות ולאחוז בידו של אביו מירושלים להר הבית חייב ואי לא פטור השיב רבי תחת בית הלל לדברי בית שמאי וחנה לא עלתה כי אמרה לאישה עד יגמל הנער והביאותיו והא שמואל דיכול לרכוב על כתיפו של אביו הוה א"ל (ו) אבוה ולטעמיך תיקשי לך חנה גופה מי לא מיחייבא בשמחה אלא חנה מפנקותא יתירתא חזייא ביה בשמואל וחשא ביה בשמואל לחולשא דאורחא בעי רבי שמעון (ז) קטן חיגר לדברי בית שמאי וסומא לדברי שניהם מהו היכי דמי אילימא בחיגר שאינו יכול להתפשט וסומא שאינו יכול להתפתח השתא גדול פטור קטן מיבעיא לא צריכא בחיגר שיכול להתפשט וסומא שיכול להתפתח מאי אמר אביי (ח) כל היכא דגדול מיחייב מדאורייתא קטן נמי מחנכינן ליה מדרבנן כל היכא דגדול פטור מדאורייתא מדרבנן (ט) קטן נמי פטור: ב"ש אומרים הראייה שתי כסף כו': ת"ר בית שמאי אומרים הראייה שתי כסף והחגיגה מעה כסף שהראייה עולה כולה לגבוה מה שאין כן בחגיגה ועוד מצינו בעצרת שריבה בהן הכתוב בעולות יותר מבשלמים ובית הלל אומרים הראייה מעה כסף וחגיגה שתי כסף שחגיגה ישנה לפני הדיבור מה שאין כן בראייה ועוד מצינו בנשיאים שריבה בהן הכתוב בשלמים יותר מבעולות ובית הלל מאי טעמא לא אמרי כבית שמאי דקא אמרת ראייה עדיפא דעולה כולה לגבוה אדרבה חגיגה עדיפא דאית בה שתי אכילות ודקא אמרת נילף מעצרת דנין קרבן יחיד מקרבן יחיד ואין דנין קרבן יחיד מקרבן צבור ובית שמאי מ"ט לא אמרי כבית הלל דקאמרת חגיגה עדיפא דישנה לפני הדיבור ראייה נמי ישנה לפני הדיבור ודקאמרת נילף מנשיאים דנין דבר הנוהג לדורות מדבר הנוהג ואין דנין דבר הנוהג לדורות מדבר שאינו נוהג לדורות ובית הלל מאי שנא חגיגה דישנה לפני הדיבור דכתיב (ז) וזבחו זבחים שלמים ראייה נמי הכתיב (ז) ויעלו עולות קסברי בית הלל (ז) עולה שהקריבו ישראל במדבר עולת תמיד הואי ובית שמאי סברי עולה שהקריבו ישראל במדבר עולת ראייה הואי אמר אביי בית שמאי (ג) ורבי אלעזר ור' ישמעאל כולהו סבירא להו עולה שהקריבו ישראל במדבר עולת ראייה הואי ובית הלל ורבי עקיבא ור' יוסי הגלילי כולהו סבירא להו עולה שהקריבו ישראל במדבר עולת תמיד הואי בית שמאי הא דאמרן ר' ישמעאל (ד) דתניא ר' ישמעאל אומר כללות נאמרו בסיני ופרטות

מכאן ואילך. דלמיחייב לא מחייבא להתרלות בהר הבית: **עד יגמל.** לסוף כ"ד חודש שכן תינוק יונק ומשנה לאשונה הוא יכול לרכוב על כתיפו של אביו כדי לעלות מירושלים הר הבית וכל שכן משילה למשכן: **הכי גרסי: קטן חיגר לדברי בית שמאי וסומא לדברי שניהן.** דאילו חיגר לדברי בית הלל לא מיכעיא לן דלא מחנכינן ליה דהא אמרינן אין ממנכין אלא לקטן שיכול לאחוז ולעלות ברגליו בירושלים וזה אינו יכול אבל לבית שמאי דממחייבי לחנכו משיכול לרכוב קטן חיגר יכול לרכוב על כתיפו של אביו והסומא יכול לאחוז לב"ה מהו צריך תינוק או לא: **שאינו יכול להתפשט.** אלין סופו להתפשט עולמית: **קטן מיבעיא.** הלא אין תינוק קטן אלא כדי להנהיגו שיהא סרוך אחר מנהגו לכשיגדיל ויהיו שזה פטור לכשיגדיל למה לי תינוק: **שיכול להתפתח.** קודם שיגדיל: **מאי בעצרת.** כפ' שור או כשב והקרבתם על הלחם שבעת כבשים תמימים ופר בן בקר אחד ואילים שנים יהיו עולה לה' וכתיב ושני כבשים בני שנה לזבח שלמים (ויקרא כג): **ישנה לפני הדיבור.** קודם מתן תורה הקריבו שלמים בסיני דכתיב וישלח את נערי בני ישראל (שמות כד). ואע"ג דהאי קרא כתיב בתולה המשפטים לאחר עשרת הדברות קודם עשרת הדברות הוה ואין מוקדם ומאוחר בתורה והכי תניא במסכת שבת בפרק ר' עקיבא (דף פח.) רבי יוסי אומר בשני עלה וירד בשלישי עלה וירד ברביעי ירד ושוב לא עלה בחמישי בנה מזבח והקריב עליו קרבן בששי ניתנה תורה ואין אתה מוצא בתורה כנין מזבח אלא בתורה שנאמר וישלח את נערי בני ישראל וגו'. ולקמן פריך התם נמי עולה הואי: **נשיאים.** בחנוכת המזבח הקריבו שלמים יותר מעולות דכתיב כל הבקר לעולה וגו' וכל בקר זבח השלמים וגו' (במדבר ז): **שני אכילות.** מזבח ולחם: נשיאים קרבן יחיד ורחייה וחגיגה קרבן יחיד אבל בבשי עצרת קרבן צבור ומתרומת הלשכה: **ראייה נמי ישנה לפני הדיבור.** דעולה נמי הוה התם: **מדבר הנוהג לדורות.** בבשי עצרת: **עולת תמיד הואי.** מובח כל יום ויום ולא גמרינן מינה: **עולה ראייה הואי.** על שם ויחזו את האלהים (ז): **כללות נאמרו בסיני.** הרבה דברים נאמרו בתומים בסיני שלא נתפרשו כל צרכן ופירשו לו לאחר שהוקם המשכן באהל מועד שהרי לא נתפרשו שם הלכות עבודה בכל הצריך אלא מזבח אדמה תעשה לי וזבחת עליו את עולותיך ואת שלמיך (שמות כ) ולא פי' מתן דמיהן הפשיטן ונתוחן של עולות והקרבת אימורין של שלמים: דמיבעיא ליה אמאי לא קאמרי בית הלל עולת ראייה בבית שמאי: מי

(ה) **דמחייבא** אימיה בשמחה. פירש רש"י בפרק קמא דקדושין (דף לד: ושם) גבי אשה בעלה משמחה בנבל בנגדי לנעוניו בא"י בנגדי פשתן והכא משמע דבשלמי שמחה מייבי והתם (בד"ה אשה) פי' וכן בפ"ק דל"ה (דף ו: ושם):

דיכול לרכוב על כתיפו של אביו. שהיה גדול קצת אבל לא מצי לאחוז בידו ולעלות ברגליו:

בחיגר שיכול להתפשט. מקמי גדולו מאי מי אמרינן דכיון דגדול המיחייב מדאורייתא גבי קטן נמי מיחייב כמיון דמידי הוא טעמא בקטן אלא משום לחנכו דידע כשהוא גדול או דלמא כיון דגדול בהכי לא מיחייב גם קטן לא:

הראייה שתי בסף. (ט) ומדרבנן הוא דמדאורייתא אין לו שיעור לקרבן רק לאשה מעילות (שבועת העדות) דכתיב ביה כסף שקלים (ויקרא ה) ותנן בכריתות (דף כו:) המפרש שתי סלעים לאשה והא דאמרינן בזבחים (דף מח.) [לא יהא ספיקו חמור מודאו מה ודאו חטאת בת דנקא אף ספיקו אשם בר דנקא] ובמנחות (דף קז:) יציא (ו) אשה הוא ונפכיו בסלע לאו דוקא קתני דאמרינן בפרק ב' דכריתות (דף י:) יציא (ו) אשה בסלע וכן הא דאמרינן בפ' הוציאו לו ביומא (דף נה:) ישקול ארבעה זוזי ונגדי בנהרא לאו דוקא דלא בעי כולי האי ובפ"ב דמנחות (דף קז: ושם בד"ה בבא) פירשתי (ו): **ישנה לפני הדיבור.** וס"ל עולת (ז) רחייה הואי כדקאמר בסמוך:

(ז) **קרבן** יחיד. כגון חגיגה ובפ"ה דיומא (דף נא. ושם) דקרי ליה קרבן צבור היינו גבי פסח שני כדקאמר התם חגיגה מ"ט מקריא קרבן צבור דאתיא בבנופיא פסח נמי אתיא בבנופיא מיבא פסח שני דלא אתיא בבנופיא:

דנין דבר הנוהג לדורות. ולא בעי למימר דנין יו"ט מיו"ט לאפוקי נשיאים דמול הוי דלא מצינו ליה האי חילוקא בשום מקום (ז) אע"ג דלקמן פרק מומר בקודש (דף כג: ושם) יליפינן לילוף כף אחת הכתוב עשה כל מה שבכף אחת ולא פריכינן דורות משעה לא יליפינן דהתם כיון דליכא למלפי מדורות יליפינן ליה שפיר משעה אי נמי שאני התם דתני ביה קרא תריסר זימני כדאמרינן בפ"ק דמנחות (דף מ:) ובפרק הקומץ רבה (שם דף יט:) גבי כלי הלח מקדש הלח וליף שמואל דורות משעה דתני ביה קרא תריסר זימני:

ורבי ישמעאל ורבי אלעזר ובו'. ואין להקשות ובנבי כ"ה ובנבי כ"ה ובנבי כנ"ש במקום בית הלל אינו משנה וי"ל דסבירא להו לא נחלקו בית שמאי וב"ה בדבר זה:

בית שמאי הא דאמרן. וליכא לאקשויי מנא ליה דאית להו עולת רחייה הואי דלמא לעולם סבירא להו עולת תמיד וטעמא דידהו עדיף להו דהכי משמע מדבעי מאי טעמא לא אמר בית הלל כוותייהו האי לאו מילתא היא דמיבעיא ליה אמאי לא קאמרי בית הלל עולת רחייה בבית שמאי:

עין משפט נר מצוה

כד א מיי' פ"ג מהלכי חגיגה הלכה ז סמג עשין רכו:

כה ב מיי' שם פ"ב הלכה ג:

הגהות הב"ח

(א) גמרא עד הכא מאן אייתיתה אמר ליה אביי עד הכא אימיה דמחייבא בשמחה אייתיתה מכאן ואילך כל"ל: (ב) שם לגדול פטור מדאורייתא קטן נמי [פטור] מדרבנן כ"ב אומר: (ג) שם בית שמאי ור' ישמעאל ור' אליעזר כולהו: (ד) רש"י ד"ה עד הכא מאן אייתיה עד ירושלים מי הביאו דברי עלייה מירושלים וכו' מי הביאו והלא משהוא יכול וכו' לאחוז ביד אביו הם"ד ואח"כ מה"ד דמחייבא: (ה) תוס' ד"ה אימיה דמחייבא בשמחה: (ו) ד"ה ישנה וכו' עולת תמיד הואי: (ז) ד"ה דנין וכו' ואף על גב וכו' מכף אחת וכו' משנה משום דתני:

רבינו חננאל (המשך)

לדברי (ב"ה) [ב"ש] וקטן סומא שיכול להתפתח לדברי שניהם מאי ופשטה אביי כל היכא דגדול חייב מן התורה קטן נמי כו' מדרבנן פטור: **מתני'** ב"ש אומרים הראייה שתי כסף כו'. ת"ר הראייה שתי כסף שהיא כולה לגבוה מה שאין כן בחגיגה שהחגיגה החלב והדם לגבוה והבשר לבעלים ועוד מצינו בעצרת שהוהיר הקב"ה לישראל בעולות ושלמים וריבה בעולות. ובה"א החגיגה גדולה מן הראייה שהחגיגה ישנה לפני מתן תורה שנאמר ויזבחו זבחים שלמים לה' פרים וכי תימא והא התם נמי כתיב ויעלו עולות ותנה הקריבו נמי קודם מתן תורה עולת ראיה ההיא עולה שהקריבו ישראל קודם מתן תורה עולת תמיד הואי. ועוד מצינו בנשיאים שהקריבו פר ואיל וכבש לעולה והקריבו לזבח שלמים פרים שנים וגו'. ודחינן ב"ה עצרת קרבן צבור ואין דנין קרבן יחיד מקרבן צבור. ודחינן ב"ש עולה שהקריבו ישראל במדבר עולת ראיה הואי. קרבן נשיאים אינו נוהג לדורות. אמר אביי ב"ש וד' ישמעאל ור' אליעזר כולהו סבירא להו עולה שהקריבו

(ח) גמ' לא מצינו זה רק נגי פוקה נפוקה ד' כ"ש ומולי לל"ל דאמרה ור"ל דתנה סברה כן מדשתה דחולין ומשמשיהן פטורין מן הראיה.

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com